

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Na prázdninách obaračky.

Slovo na čase.

V prešporskej stolici jestvuje tiež jeden «Közmüvelödési egyesület», t. j. vzdelávajúci spolok, ktorého účelom je: všeobecné vzdelanie, zvlášte ale znalosť reči štátnej, reči to maďarskej rozširovať.

V záujme tohoto spolku ohlásil sa v jedných novinách gr. Albert Apponyi, ktorý je predsedom spolku toho, a je tiež ablegátom mesta Prešporku.

Kto zná Apponyiho poctivé smýšľanie, už vopred by smel byť istý o tom, že Apponyi, keď čo pre verejnosť povie alebo napíše, jeho slová sú vždy pravdivé a úmysel jeho poctivý.

To isté musíme povedať aj o článku spomenutom grófa Apponyiho, čo týče sa úmyslu jeho. Ba s veľikou a tou najúprimnejšou radosťou súhlasíme aj s celým obsahom jeho, nakoľko uvádzané v ňom protivlastenecké a protimaďarské búrenia by skutočne nachádzaly sa medzi ludom slovenským.

Ale vidzme tedy, čo to píše ten Apponyi?

On ponosuje sa, že na rečových hraniciach medzi Maďarmi a Slovákmi v stolici prešporskej Maďari dľa počtu ubývajú, Slováci ale pribývajú. Tak iste deje sa to dľa štatistiky aj v ostrihomskej, nitrianskej, ba ešte aj peštianskej. Toto tratenie sa Maďarov pripisuje Apponyi hlavne tomu, že medzi nemaďarským obyvateľstvom nastalo búrenie proti reči maďarskej, a to síce búrenie tlačou, školami ba aj vplivom cirkevným a náboženským. K tomu dopomáhajú peňažné ústavy a priemyselné podniky, ktoré vhaňajú ľud v smer protimaďarský, nevlastenecký.

Proti tomuto vlasti nebezpečnému smeru vyzýva gr. Apponyi všetkých vlastencov, aby šli na pomoc tomu «Közmüvelödési egyesületu». Spolok tento, — píše Apponyi — má za cieľ vychovávať vo vlasteneckom duchu nemaďarské občianstvo a dľa možnosti šíriť medzi nimi znalosť reči maďarskej. Toto je tým súrnejšia potreba, lebo najnovšie pod zámienkou udržania si svojej reči materinskej nemaďarské obecnstvo vzpiera sa proti privlastneniu si reči maďarskej. *Reč ale materinskú nikto nezamýšľu týmto nikomu odobrať; ani reči nie! o násilnom maďarčení, iba to chce spolok, aby každý občan etil a miloval jednotu národa uhorského, k čomu najväčšmi dopomáha znalosť reči štátnej.*

Toto je hlavný obsah článku gr. Apponyiho. Všetky noviny schvalovali slová tieto Apponyiho, a schvalujú ich aj noviny ľudovej strany. A čo náš «Kreštan»?

Odpovieme hneď. Jestli všetky noviny pochvalne píše o článku Apponyiho, *nuž my mu odhlasujeme tej pochvaly sto a tisíckrát toľko. To hovoríme z celej uprimnej duše.*

Aj povieme, že prečo.

Nehádajme sa teraz o tom, zdáľž jestvujú skutočne také nebezpečné búrenia proti reči maďarskej, ako to Apponyi spomína; ale hovorme len o stanovisku Apponyiho dotyčne reči maďarskej a materinskej, a dotyčne priznávaniu sa všetkých k jednému uhorskému národu a chráneniu sa smerov, ktoré by celok národa tohoto narušovali.

My teda otvorene a s tou najväčšou povďačnosťou podpisujeme toto stanovisko Apponyiho, bo ľudová strana od počiatku vždy na tomto stála stanovisku, a istotne vieme, že ani jeden privrženec náš nemal a nemá zásady inej, protivnej.

Bo veď o čom je reč? O tom, aby každý občan vychovával sa v duchu vlasteneckom a priznával sa s láskou k jednotnému národu uhorskému. Nuž pýtame sa: Kto kedy videl takého ľudáka, ktorý nemiloval by úprimne vlast svoju a chcel by potrháť krajinu na čiastky, ktoré žiadal by pod otroctvo Rusov, Turkov alebo kohokolvek iného cudzieho mocnára? Takého ľudáka nebolo, nenie a nebude! Jestli by sa taký nachádzal kde, «vlastenci» liberálni by ho boli dávno chytli a prinajmenej do žaláru doživotného hodili. V stanovisku Apponyiho je reč ďalej o šírení sa dľa možnosti reči štátnej. Nuž a ľudová strana nikedy neodvádzala nikoho od toho, aby privlastnil si reč tú, ktorej znalosť mu len na všestranný prospech byť môže. Ba práve naopak: všetci naši privrženci sú toho presvedčenia, že vzpierať sa a búriť iných proti možnosti naučiť sa reči štátnej, je skutočne nesmysel. Vie to veľmi dobre každý ľudák, že keby to tak ľahko šlo osvojiť si reč maďarskú, nuž to by sa všetci ľudáci trebas aj za jednu noc naučili reči tej.

Ale iné je: ochotnú vôľu mať dľa možnosti osvojovať si reč neznámu, a iné je zase: odhodíť, zanedbať reč svoju materinskú, alebo hanbiť sa za ňu, a ešte iné je: znemožniť potrebné duševné vzdelanie i takým mnohým tisícom, ktorí reč ma-

ďarskú len veľmi ťažko, alebo vôbec niako nie sú
vstave si osvojiť.

Preto tešíme sa my a tešiť majú sa ľudáci
všetci reči Apponyiho. On rozhodne praví: že
učenie maďarskej reči nesmie značiť tolko, ako
odoberanie možností vzdelávať sa aj v reči ma-
terinskej. — Tak práve bol sa osvedčil aj slo-
vutný biskup košický, jeho Osvietenosť Žigmund
Bubič, v jednom pastierskom liste svojom. A tak
sa bol osvedčil nieraz aj minister Széll; tak píše
aj v Széllových novinách Vészi (Weisskopf), keď
k reči Apponyovej poznamenáva: že len blázon
môže chcieť vykoreniť materinskú reč nemaďar-
ských občanov.

Hľa, toto sú potom slová na čase! A pre
nás hornouhorských ľudákov až veľmi na čase!

Slová tieto dávajú všetkým ľudomilom *takú*
obranu proti upodozrievaniam z panslavizmu a
vlastizrady, akej obrany sme doteraz nemali, a
akej nám už dávno veľmi treba bolo.

Lebo povedzme si to, prosím, takto:

Ale je to pravda, že naši ľudoví náčelníci
boli by nepriatelia reči maďarskej, alebo toho,
aby si ju každý, *komu je možné*, osvojil? Ej Boh
nám je svedkom, že je to nie pravda! (Proti
«vlastizrade», «nevlastenectve» a podobným blá-
znivým osočovaniam netreba nám ani slova ho-
voríť.) Ale jestli je čo pravda, nuž to je len to,
že opravdový ľudomil šetrí a ctí si aj reč mate-
rinskú ľudu. To jest, popri tom, že proti reči ma-
ďarskej nič nepomýšľa, ba je úprimným priateľom
tejto, on, ten opravdový ľudomil, má na zreteli
i tie výšvvedené slová Apponyiho, Bubiča, Szélla
atd., dľa ktorých násilne maďarčiť sa nesmie, a
nesmie byť ani reči o prenasledovaní reči materin-
skej. A dľa týchto istých slov nesmie teda nikto
zabrániť všemožné vzdelávania v reči svojej *ani*
tým občanom, ktorí nič nevedia maďarský a na-
učiť sa jej ani nemôžu.

Keby sme my boli sami od seba napomínali
našich priaznivcov, že reč jejich im odobrať a
vzdelávanie sa v nej im prekážať nikto nesmie
(iba dľa slov Vésza ztrestenec a blázon), to by
nám boli nadávali páni vlastenci do pánslavov
ako na to treba. Ale že to povedali protivníci
naši, nuž sme im za to úplne povďační i povieme
im teraz zase my takto:

Páni «vlastenci»! Jestli vy máte toľké staro-
sti vlastenecké, nuž my chceme ich mať ešte

väčšie; my chceme s celou dušou zúčastniť sa
na vašich vlastibranných *pracach*. Dajte však po-
zor: *práce* my tu spomíname, a nie daromné
rečnenia. My prosíme vás, nerečnite tolko o bu-
ričoch, o pánslavoch, o čertovi, ale dajte sa do
práce; nehrešte do povetria. ale pochyťajte — a
to hneď — všetkých tých vlastizradcov a katujte
ich radom, aby nebolo ani jedného. A prosíme
vás o to pre Boha, i nás zdrapnite, ak sme vlasti-
zradní, a usmrťte nás hneď, ale nadávať *si na*
prázdno nedovolíme od vás! Lebo to by už potom
bolo ozaj celé to vlastenectvo na psom tridsiatku,
keby proti takým strašným vlastizradám a trhaniu
na kúsky jednotného národa nebolo možné ináč
brániť sa, ako len rečnením a volaním na ratu.
Veď jestli žandári rozumejú obratne vykutať naj-
väčšiu čiastku krádeži, nuž ako by to bolo do
paroma, aby tolko židov, tolko notárov, pisárov,
slúžnoviev, železničiarov, žandárov, zverolekárov,
štátných učiteľov, úradných sluhov, tajných poli-
cajto a platených udávačov nevedelo vyňuchať
každý, aj ten najmenší prečin proti ústavným zá-
kladom vlasti?!
E.

POLITICKÉ CHÝRY.

Proti spolkom potravným.

Ťažko je zakladať spolky potravné, ťažko ich udržať;
ale najťažšie je zaobstaráť pre ne licenc na dohán a na
výmer liehovín. Slávne uhorské finančedirekcie dajú akému-
koľvek starému zázraku židovskému veľmi ochotne licenc,
ale spolkom kresfanským nedaj Bože! Povedia, spolok je
morálna osoba, a licenc môže sa dať len skutočnej osobe,
Janovi alebo Jurovi. Keď si potom spolok žiada licenc
nie pre seba ale pre osobu svojho obchodvedúceho skle-
pníka, tu zas dá slúžny svedoctvo o ňom také, že je vraj
z politického ohľadu nie spoľahlivý a na základe takého
sprostého svedoctva zase odbijú žiadosť spolku. Že čo je
to: «s politického ohľadu nespoľahlivý,» alebo že teda
prečo je kto nespoľahlivý s toho politického ohľadu, o tom
slúžnovievci neznajú dať vývodu. A tak potom *prinútené* je
obecenstvo kresfanské zanašať groše svoje za dohán a
špiritus úžerníkovi, teda ani s tým ťažko nadobudnutým
grošom vlastným nesmie nakladať dľa vôle svojej, ale tak,
ako mu to slúžnovievci a finančedirekcie nástroja v prospech
židov. Ja sám kedysi prosil som päťkrát o licenc na dohán

a liehoviny v Nitriansku, a bolo všetko marné. Napokon obeal som istému vplivnému úradníkovi 25, aj 100 zl. ak dá nám úpravu čo a jako robíť, jako prosíť, aby sme odbití neboli. Statočný ten človek vrátil peniaze a ubezpečil nás, že spravodlivú žiadosť našu bez všetkej fažkosti istotne prevedie. Nuž, a bolo to *v jeho moci*, a veru predsa nepreviedol nič.

A takéto prepadené poriadky až podnes panujú ešte v Nitriansku.

Po tieto dni sišli sa v Nitre výborníci «Krajinsko-uhorského Sväzku» a «Hangyi» na výborové zasadnutie, ktorému sám gróf Alexander Károlyi predsedal. Traja náčelní mužovia spolkových pohybov ohlásili sa tu, a síce J. Ernódy, Justin Bieliczky a Ferdinand Sándorfi. Všetci ponosovali sa s pohoršením, že v Nitriansku nielen konkurenčné živly, ale aj vrchnosti a úrady robia tie najväčšie prekážky spolkom potravným. Dokazovali to makavými príkladmi a udalosťami, z ktorých jasne vysvitá, že proti spolkom panuje vo finančných kruhoch rozhodne nepriateľská nálada. To sa vraj ináč vysvetlíť nedá len tým, že v samom finančnom ministerstve jest prúd proti spolkom namierený.

Zasadnutie uzavrelo, že predsedníctvo bude hľadať pomoc u ministra, že ak by to nepostačilo, prednesie sa záležitosť táto na sneme krajinskom v podanej interpellácii.

Uhorskí biskupi za vystaňovalcov.

Uhorskí biskupi mali poradu z príležitosti buda-peštianskeho katolíckeho kongressu. Na tejto porade utvoril sa výbor päťčlenový, ktorého údovia sú nasledovní biskupi: Bubič, Bende, Rimely, Szmrecsányi a Vályi. Tento výbor má za cieľ obstaraf naším Amerikánom vlasteneckých kňazov. Aj jeden maďarský Vicariat (námestníctvo biskupské) chce tento výbor založiť v Amerike, pod ktorý prináležaly by všetky tie cirkve, ktoré si naši krajanovia v Amerike založili.

Americké, nemecké a niektoré aj naše slovenské noviny boly už priniesly zprávu o tomto výbore. My nepochybujeme, že výbor tento bude si celkom samostatne pokračovať za vec katolícku, a nepripustí žiadneho vplivu našej vláde. Bolo by trochu neobyčajné, ba smiešne, aby na pr. kultusminister náš chcel sa miešať do náboženských záležitostí slobodnej Ameriky z čisto politických ohľadov, a to ešte ten minister, ktorý tu doma neprestáva nivočiť náboženské ustanovizne, ako na príklad školy cirkevné atď.

Ľudová strana v Prešporke.

Ctení čitatelia naši vedia sa rozpamätať, že nášho hrdinského *Kolomana Bresztyenszkeho* bol odsúdil nitriansky trestný súd na 200 korún pokuty a na dva týždňový žalár. Trest tento vymerali mu v Nitre pre búrenie proti triede, bo Bresztyenszky pri kortešačke mal sa vysloviť, že tí páni liberáli, tí židia sodrali s vás už aj poslednú košefu.

Pri kráľovskej Tabuli prešporskej oslobodili úplne

pána Bresztyenszkeho teraz. Kráľ. Tabuľa síce uznala, že Bresztyenszky použil udaných výrazov, ale vyriekla, že také výrazy *su nie búrenie* proti triedam. Toto síce bárs-ko nahliadne na prvý okamih, bo len o tom sa môže povedať že búri proti voľakomu, jestli *navádza* dakoho, aby dopustil sa dákeho priestupku. V slovách p. Bresztyenszkeho ale ninto žiadneho navádzania. — To odôvodnenie kráľovskej Tabule bude dobre si zapamätať.

Druhá zaujímavá vec stala sa na stoličnom výborovom zasadnutí prešporskom. Tu prišlo na pretras povýšenie stoličnej priražky porciovej o dva percenty v prospech stoličných úradníkov, aby im mohli plat zväčšiť. Teraz pojednávajú o tom už po tretí krát. Rozumie sa, že notári a iní úradníci stoliční všetci dostavili sa hlasovať za vrecko svoje. Iba stupavský pán ablegát, Ján Trubinyi ohlásil sa proti tomu povýšeniu priražky. Ale sa liberáli takým strašným hurtom osopili naň, že sotva pán Trubinyi mohol povedať to, čo mal na srdci. No povedal to predsa. Akýsi žid z Galandy reval mu: «Choďte do Čiech rečniť!» — Načo mu pán Trubinyi odsekol: «A vy berte sa nazpät do Palestíny!» Na toto nastal ohromný smiech.

Že sa liberáli tak hnevajú, tomu je príčina to, že vidia, ako občania prešporskej stolice stavajú sa všade proti nenávideným liberálom. Ale veru môžete sa vy liberáli aj na pracky potrhaf od hnevu, ľud si s tým nikdy neziskate viac. Tolko popáchali ste hriechu proti ľudu, že vás ľud nenávidí vyše ako celé peklo s tými rohatými.

Osud návrhu o brannej moci.

Ačpráve o spoločnej ministerskej porade, ktorá sa vydržovala v sobotu vo viedeňskom Burgu pod predsedníctvom jeho veličenstva, nevydali žiadnej zprávy, tolko je predsa isté, že sa porada zaoberala s návrhom o povolání náhradných rezervistov na dvojročnú aktívnu službu. V politických kruhoch viedeňských hovorí sa, že ten návrh vtiahnu. Že namiesto tohto čo budú žiadať od parlamentov, o tom kolujú rozličné kombinácie. Dľa jednej zprávy dohodnutie stalo sa udajne v tom, že vlády ešte tento týždeň predostrú parlamentom nový návrh, v ktorom budú žiadať zákonodarný sbor, aby dovolil povolanie náhradných rezervistov predbežne na jeden rok, nie na dva, ako je to v predostrenom návrhu obsažené. Dľa druhej zprávy vlády sa zrieknu povolania ersatz-reservistov, lež namiesto toho budú žiadať v jednom návrhu povýšenie kontingentu rekrútov o 20.000—25.000 hláv a tento návrh už vo štvrtok alebo v piatok predostrú parlamentom. — Ktorá z týchto kombinácií má právo na vieryhodnosť, nateraz fažko povedať. — Z Viedne ešte i to oznamujú, že tých náhradných rezervistov, ktorí narukovali počiatkom minulého mesiaca, po osemtyždňovom výcviku na každý pád pustia domov.

Nitrianski vlastenci.

Stoličný nitriansky výbor vyslal menší výbor ku skúmaniu národnostnej otázky v stolici nitrianskej.

Dalo sa oprávnene myslieť, že výbor tento prekutá

celú stolicu nitriansku, a vyhľadá všetky tie pre-
činy nevlastenecké, ktoré by sa na každý pád zamedzil
a príkladne trestať mali. No výbor tento nevynašiel nič
iného, iba to, že počet Slovákov v poslednie roky sa roz-
množil, kdežto počet Maďarov klesnul. Tento výkaz o
vzraste Slovákov sa pokladá za nebezpečenstvo vlasti.
Nuž jestli je pravda, že sa Slováci rozmnožujú, takému
«nebezpečenstvu vlasti» je nikto iný iba sám Pán Boh
na príčine. Nech sa teda páči liberálom nitrianskym vadif
sa so samým Pánom Bohom.

Aby páni nitrianski dokázali svoje nesmierne vlaste-
nectvo, nenašli síce tú vlastizradu, ale predsa predpisujú
lieky proti nej a to síce takéto: Všetky školy zoštatniť a
vo všetkých prisne nahliadať, či sa v nich vyučuje reč
maďarská tak, aby si ju školáci úplne osvojili. Toto do-
zorstvo má prevádzať komissár štátny (nový druhý úrad),
ktorý má mať pri sebe celú hromadu dobre platených
radečov. Potom majú sa popísať všetci predplatitelia slo-
venských novín, a podžupan alebo slúžny môžu kedy-
koľvek zakázať odoberanie časopisov slovenských. Kto by
sa tomu protivil, toho prisne pokutovať peňažitou poku-
tou. Slúžny má mať právo kedykoľvek dostaviť sa na akú-
koľvek schôdzku slovenských občanov a ich rozohnať.
«Buričov» kedykoľvek môže podžupan dať chytiť, peňa-
žite pokutovať, uväzniť, ba aj z krajiny von vyhnať i s
celou jeho rodinou. V tomto páde majetok jeho pre-
padne na štátnu pokladnicu. — Takéto poriadky teda
chceli by páni nitrianski do zákonov uviesť. No sotva
bude z toho zákon kedysi. — My konečne proti tým po-
riadkom nemáme zo zásadi nič, ale žiadať musíme, aby
sa netáralo vo všeobecnosti, lež určite povedať sa má:
ktoré noviny, ktoré schôdzky, ktorí ľudia a na *základe*
ktorého zákona ústavného sú nebezpeční a trestu hodní.
Lebo jestli by toto určené nebolo, vtedy by nebol pred
známymi «pánmi» liberálnymi nikto viac istý. Koho by
chceli, toho by udali za buriča. Ani ten Svätý pri cestách
a na mostoch nebol by istý, či ho liberáli nespravia za
buriča.

Poctivá vlastenecká starosť a práca vždy zasluhuje
tej najväčšej pochvaly; ale nitrianski liberáli po toľkých
popáchaných na lude tyranstvách nie sú viac oprávnení
zahrávať si na vlastencov, lebo im to nik neuverí.

Milodary pre dôstojného a veleb. p. Andreja Rojku 54-ročného jub. kňaza na odpočinku.

Koloman Brešfenský 3 koruny, pani Brešfenská
2 koruny, Matej Šoóška 2 koruny, Michal Mecsár ml.,
Bálint Mokri, Fraňo Roháč. E. Drost, Štefan Maroši,
Gašpar Stanček, Ján Stanček, Peter Vavro, Andrej Cho-
vanec, pani Stančeková, Juraj Adámik, Bálint Vavro,
Bálint Mellus, Štefan Léday, Štefan Kmeško, M. F. Lu-
prich, Jozef Adámik, Michal Hojts, Károl Stehlinský, Ján
Tonhajzer, Julia Tonhajzer po 1 korune, Ján Reis, Ján
Mečár, Pavel Verlik, Ján Gramantik po 60 halierov,
Jozef Vestenyiský, Justina Chovanec, Štefan Czibuľka,
Anna Czibuľka, Bálint Fábik, Juraj Melisko, Gabrie

Červen, Štefan Polerecký, Ján Pick, Jozef Porázek, Jozef
Tergina, Anton Daubner, N. N. po 50 halierov, Fraňo
Čertyik, Juraj Soóška, Mária Andrisz, Šándor Papp,
N. N., Štefan Chládok, Michal Melluš, Ján Slosár, N. N.,
Štefan Stanček, Jozef Borsódy, Imrich Pálik, Mária Raáb,
Anna Psenko, Ján Zimányi, Ignác Klucha, Michal Mečár
po 40 halierov, Štefan Reis, Mária Stehlinský, pani Va-
vrová po 30 halierov, Julia Pick, Zuzana Vavro, Erne-
stina Reis, Anna Karpíš, Fraňo Bolfik po 20 halierov.

Prosba k vlct. čitateľom «Krešťana».

Toľko rázy obracia sa chudoba k dobrosrdečným
kresťanom a čitateľom milého «Krešťana», že my, malo-
čaušanski obyvatelia so žalosťou myslíme, že prameň
milodarov docela vyčerpaný jest, veď dobrodincom tiež
len málo sa ujšlo z hmotných darov. Ale pri tom všet-
kom nádej skladáme vo Vás milé duše kresťanské, že vy-
sluchnete poníženú prosbu našu a s ochotnosťou prispe-
jete nám k pomoci s čím získate u Boha a u Matky
Krista požehnanie a milosť, u nás však úctu a večitú
pamiatku.

My maločaušania usniesli sme sa na tom, že k úcte
preblahoslavenej Panny Márie kaplnku vystavíme, kde
chválu budeme dávať Všemohúcemu za dobrodenie.
Jeho sväté meno o pomoc volať, najmä ale Matke Kristo-
vej obeť ukazovať skrze modlenie svätého Ruženca.
Ale aby sme úmysel náš, ktorý doista Bohu milý je,
uskutočnili, k tomu aj málo nás je, ba aj nadmierou
chudobní sme. Preto obraciam sa k Vám milé duše
kresťanské, ktoré to málo, čo od Boha máte, toľko rázy
podelili ste medzi tých, ktorí k Vám o pomoc volali, buďte
milosrdní a ráčte venovať na svätý cieľ almužnú, ktorá
v podobe Božského požehnanja, skrze modlitby naše
mnohonásobne Vám vynahradená bude. O vyslyšte po-
níženú prosbu našu! Doprajte nám tej radosti, aby obec
naša zdobená bola s posvätným miestom, kde aj za Vaše
dušné spasenie modliť sa budeme. Hoc aký malý dar tak
prijmeme, akožto znak braterskej lásky a úcty oproti
Matke Božej. My ale z hlbín srdca povieme: Pán Boh
zaplať a požehnaj stonásobne.

V Malej-Čauši, 1902. 6-ho novembra.

Ján Hanko, rychtár.

Michal Matjaško, podrychtár.

Jozef Uhljar, prisazný.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krešťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Z ďalekého sveta.

«Nikdy nezabudnem!»
Šeptaly mi pery, keď som odcestoval —
Slzy hriali v očiach; Rodisko mé drahé
O, tak ťa milujem!

Niet vo širom svete
Mne milenejšieho, než tvoje dolinky
Zelenými chrásty očepčené hoľe
V poli kvet pri kvete!

Nebolí vtáčička
Keď na zväčšom poli k lúčeniu si spieva,
Pár krátkych mesiacov, — a zas nazpäť príde
Do svojho hniezdička.

Ja však s túžbou svojou
Na krýdlach myšlienky znám len ťa zaletieť,
Či mi kvitne, pozrieť, tá krásna, útla tvár
Mojeho domovu.

Hľa, už aj doma som!
Vy, ktorých milujem, Vy všetci ste so mnou;
Pod naším oblôčkom na lipke sláviček
Pekným spieva hlasom . . .

Milušku sestričku
Na kolenách držím, všeličo sa pýta,
Potom ju ťa schytiac naša drahá matka
Pritisne k srdiečku!

Práve sa zatmieva —
Na náš rajček milý tichý večer ide,
A ja len počúvam, o čom tá šteboce,
Čo ten slávik spieva?!

Už malá spať ide —
Slávik tiež uletí, a ja ho provadím
Čez našu záhradku na zelenú lúčku —
Ta ma túžba vede! . . .

Tu kvitla mladosť má! —
Koľko že sa mi tu nádeji zrodilo!
Spolu s motýľami ma plekávala tá
Lúčka divokvetná!

Z ďaleka od hory
Spevu troška počuť, — zas sa chvíľkou stratí,
Keď vetrík zaveje, a ten ohník vidno
Pastiersky, že horí.

Zpoza hôľ sa chľubí
Striebornými lúčmi venčený mesiačik!
Stojím nerušene, sťa presväté by ma
Prikuly sem sľuby!

Srdiečko mi bije
Duša mi kde blúdi? Snáď počúva tajne
Tam v zelenej húšti pralesa sústanie?
Pán Boh to dobrý vie!

Aneb radostne snáď
Obdivuje pleso, čo kúpeľ mesiaca?
Neviem ja, o neviem, ale cítim, cítim,
Že tu milo bývať!

Zo vzdychom si šeptám
Plný vrelou k mojej si otčine láskou:
Rodisko mi drahé, dobre-že sa mi inaj
To ti blahoželám!

Každú tvú rostlinku,
Aby každý tvôj tvor všom dobrým oplýval,
Obidvoma rukmi požeňaj o Bože,
A živ mú rodinku!

A zas som len ďalej
Ako predtým — od Vás — drahí moji všetci,
Lebo žiaľ za Vami zdvojnásobil vzdialku
Po návšteve malej! *«Hudec».*

Milodary na kostol P. Márie na Hore Levočskej.

Z Podradza: Michal Mihalenko 2 koruny, Martin Košalko 1 korunu; z Namešan: N. N. 4 koruny, N. N. 2 koruny; zo Spišských Vlachov: Anna Novák 2 koruny, Mária Pančák 80 halierov, Veronika Hrobko 2 koruny, Alžbeta Masčuk 1 korunu; z Višného Slavkova: N. N. 1 korunu; zo Spišských Vlachov: Pavel Ružbacký 2 koruny, Anna Reiner 3 koruny, Katerina Dorocak 2 kor.; z Levočí: Mária Kaľavský 2 koruny; z Trnavy: «Posol Božského Srdeca» sbierka 54 korún; z Ameriky: Ján Marci 20 korún, Anna Hricz 10 korún, Pavel Kalinay 2 koruny; Amerika: Katerina Dluhoš 68 korún; Szepesvéghely: Mária Budický 2 koruny; z Malého Hnilca: Michal Kačír 2 koruny; z Dolných Ružbach sbierka 10 korún 40 halierov; z Ameriky: Ján Marušinský 73 korún 66 halierov; z Vlachov: Ján Krotký 2 koruny.

Milodary na kostolík pri Bešeňovej skale.

Sbierka A. Röszlera v Pešťbudíne.

Z Lip.-Teplej: Adolf Röszlér 10 korún, Maria Röszlér 4 koruny, Peter Šavrnoch 2 koruny, Matej Duchovní 2 koruny, Michal Močári 1 korunu, Fraňo Murín 1 kor., Mária Zelina 1 korunu, Ján Kaprál 1 korunu, Leopold Kusí 1 korunu, Šimon Hvorka 1 korunu, Jozef Berňík 1 korunu, Štefan Hill 1 korunu, Žofia Šefranko 40 halierov, Katarína Bačik 40 halierov, Margareta Likavec 1 korunu, Jozef Likavec 1 korunu, Anna Lojkovič 1 kor., Jozef Lojkovič 1 korunu, Monika Lojkovič 1 korunu; z V.-Bobrovcu: Anna Kuna 1 korunu, Maria Mataj 1 korunu; z Palovej: Anna Majerčík 1 korunu, Anton Tomko 2 koruny, N. N. 60 halierov; z Bešeňovej: Ján Hvorka 4 koruny, Jozef Dutka, Jozef Kováč, Matej Dutka po 2 koruny, Mikuláš Kúkol 1 korunu, August Kúkol 1 kor., Emilia Baran 1 korunu; z Hruštína (oravská st.) Matej Vajzer 1 korunu; z Madáčan: Juraj Baláz 1 kor.; z Ružomberka Ján Kajúch 1 korunu; z Thuzíka: Andrej Koškár 1 korunu; procenta 1 korunu 45 halierov.

Ako sa založil v Kocúrkove konsum!

To už vie len každý, čo je konsum. Veď to je taká vec, že keď náš sedliak šimfuje naň, za to dostane u žida zadarmo vypíť. A kto chce sa takto zadarmo napiť, ten len nech šimfuje v krčme na konzumy a na tých, ktorí ich založili, nuž takému veru vždy kvapne aspoň toľká kvapka, akú si žiadal ten boháč v pekle pochovaný. Keď by ešte tak pred desať rokami našim dedinčanom bol hovoril farár o konsumoch, iste by boli povedali o ňom, že i on už musí pálenku piť, bo veď naopak odrieka bibliu: tára. No dnes už previtajú chvála Bohu, na viac miestách. Dnes, keď si už tie konzumy = potravné spolky po toľkých fažkostiach jestvovania dobily, darmo by si hovoril už nášmu ľudu, že načo konzumy zakladať, veď náš pán Oksenuť i tak majú v dedine sklep! Odpovedali by ti to, čo odpovedal židom jeden pán farár v Liptove, ktorý prvý založil konsum, keď mu prišli židia s posmechom povedať, že «čo oni budú teraz robiť, keď farári budú múku predávať.» «Vy budete civilné matriky viesť! To ste nám odobrali, a my vám teraz odobereť múku.» Skutočne sa tak stalo. Keď sa našim p. farárom miešajú do remesla, nuž miešajú sa im páni farári tiež. Hja, tak je to. Veď i Jano napitý hovorí, že «klin klinom». Aký pochválen taký na veky amen.

Ale sme ďaleko zašli od Kocúrkova. Chceme tedy vedieť, ako tam založil farár konsum, ako vzal múku židovi, keď on o matriky prišiel. Kto pozná Kocúrkovo? ale nie to, čo je za Mikulášom v Liptove, (kde chcel jeden žid ešte pred «civilom» už založiť «civilný» kláštor mníšiek bez kordy. Že vraj to svedčí blízko kostola aby bol kláštor bez klauzury, kde by vraj páni, ktorí nechodia na spoveď, chodili na exercície čili na čertové missie.) No nie to Kocúrkovo rozumiem. To je antisemitičné, bo ono nechcelo prijať tento kláštor a pánu Quardianovi de Kohn a jeho abatisse ukázali cestu kam smrdí.

Ešte jest jedno Kocúrkovo. O ňom zneje historia to, že Kocúrkovania majú rozum svoj v arende. A síce arenduje im ho istá, ktorá má krému, a volá sa Sydka. Či je ona dcéra Jajirusa, to vám neviem povedať. Len to viem, že nevie

tak okúzliť svojou krásou ľudí, ako kedysi v Starom zákone Sára, manželka Abraháma, že keď ju videl Farahún Rhamoses I. kráľ Egypta, tak sa šiaľel, že odhodil i berlu kráľovskú i korunu s hlavy a letel Säre ruku bozkať. Nepovedal jej keziť čokolom — ruky boskávam abo kisty hand, lebo ešte tohoto maníru vtedy nebolo.

Nuž naša Sydka nebola tak šumná, bárs je i so Sárom v rodine, príjde jej vraj babka a Abrahám dedko; ale predsa vedela okúzliť občanov a to pálenkou tak, že všetci si dali rozum k nej do arendy práve tak, ako mocný Samson si dal rozum k vôli pekným očiam Dalily, tejto falošnici do arendy.

No naši Kocúrkovania, ktorí si rozum dali Sydke do arendy tiež pochodili ako Samson. Jeden o vlasy, lebo mu ich u Sydke v krčme v nedeľu vytrhali. Druhý o nos, iný o oči bo mu ho tam odhryzli, ači vyklali. Nejednen prišiel i o silu, keď sa z lásky ku Sydke, aby zarobila od neho na hodbabnú sukňu, opil tak, že ležal ako klát pod stolom; druhý zas tak, že mu dolámali rebrá a nemôhol sa z mesta pohnúť a ísť sa požalovať svojej; že: «Dora zle je, rebrá sú už fuč, nie však z bravka vyúdené ale moje!»

Pravda, dokiaľ to vyliečila stará Dora, potrebovali skoro celého bravka len na mastenie boľavého miesta. Lebo stoj čo stoj, keď sa pálenka mastí, nuž musí sa mastiť i to, čo sa z pálenky stalo. Že to dlho trvá, nečudujme sa. Veď i Samson musel dva roky čakať, kým mu tá rana, ktorú mu Dalila nožnicami zrobla, zacelela.

Len jeden človek v Kocúrkove mal rozum doma. A to bol ich pán farár, ktorý bol povolaný múku merať, keď mu matriky vzali. I hnevali sa naň Kocúrkovania. Volal sa on Jožko Krásny.

Snadno veru neuhádnate kde leží toto Kocúrkovo. Ja vám na pochytre nemôžem povedať. Bo veď náš pán učiteľ neučil vtedy kadeaký fildrajz ako dnes. My sme mali ešte len zemepis. O Pešti sme sa dozvedeli len od otcov, že je to hlavné mesto krajiny našej. Vyprávali nám o ňom, keď prišli na jeseň zo zárobkov. Ešte sa dnes pamätám, keď sme sa chystali na examen, čo dnes volajú už vižgou, náš pán učiteľ siel ku tabuly a tam rozprestrel akúsi malovanú plachtu, akú naše mamky nosievaly a povedal: «Chlapci, keď sa vás opýta pán veľkomožný: čo to predstavuje táto plachta, reknete, že celý svet.» Raz

sa stalo, že sme celý deň hľadali Škandináviu a a našli sme ju po dlhom hľadaní kdesi pri Gibraltaru. A to bol som ja ten Kolumbus, čo som ju tam vynášiel. Za to som dostal diplom na zadok. Keď nám raz rozkázal hľadať «Krkonoše» báli sme sa všetci, ani sme sa neopovážili hľadať. Len ako už múdrejší vo väčších školách, keď som sa učil fildrajz dozvedel som sa, že sú v Čechách. Nuž ako že mám vám povedať, že kde je Kocúrkovo? Hovoria múdrejší, že v Belgiume. A ja nepochybujem, i uverím. Keď je tak, nuž v Belgiume je v každej dedine konsum, tak musí byť i v Kocúrkove. Veď to by bola hanba, aby len v Kocúrkove nebolo konsumu. I mrzelo to pána farára. Jedno to, že ho niet, druhé, že on nemôže múku predávať, keď už matriky nemôže viesť. Umienil si, že ho založí, čo hneď o život prijde. I začal agitovať — búril ľud za konsum a to celý rok. No nie s dajakým ružovým výsledkom, bo Sydka mala rozum Kocúrkovanov v arende, pritom odmeny dávala tým, ktorí najviac hubovali na konsum a na pána farára. Len že, hovorí porekadlo latinské: «kvapka láme skalu nie silou, lež tak, že vždy často padá.» Po mnohej práci vec šla, bárs pomaly, ale isto napred. Už i deň bol určený k valnému shromáždeniu. Sydka a jej príbúzenstvo, iní sklepníci, ktorí Abraháma vzývali za svojho otca a dedka, dostali husaciu kožku, ako študent keď nevie lekcie a professor ho vyvolá. Najprv začali sa vyhrázať. Keď videli, že sa toho pán farár nebojí, potom prosil a hľadkať. Ani to nespomohlo, konečne prišla vec nato, že slúbili židia pánu farárovi 200 zlatých, ak vec nechá tak. Pán farár odmietnúl, že za chatrných 200 zl. nedá sa zapredať, veď poriadny kôň viac stojí. Z tých slov videli, že pán farár je náklonný za odmenu odstúpiť. Raz večer prišiel s tým jeden syn Izraëla, že pán farár dostane 3000 zl. za odmenu, ak nezaloží konsum. Veď načo sa trápiť s tým, ten svet nezaslúži toho, len nevďakou sa farárovi odpláca, preklína ho, a jestli mu má čo dať, tak šomre. Slovom vyložili mu celý stav veci. Pán farár s pozornosťou počúval a len hlavou kýval. I keď dohovoril tento Jakub, ktorý žiadal za šusovicu ľudí prediť, povedal mu to: Veď si rozmyslím. Zajtra prídte, ale i s 3000 zlatými. Ak sa zapredať, to zapredať. Za tú summu hodno sa stať darebákom. Ostatne si pomyslel. Mal už plán celý hotový, čo robí.

I stalo sa; pán farár prijal 3000 zl. vydal písmo, v ktorom sa zaväzuje, že on ako farár nezaloží v Kocúrkove konsum. Podpis: Joženko Krásny.

Sydka a celá kazárska kompania víťazoslávne fahala domov. No už ho máme. Ťažké mu padnú tých 3000 zl. ten dotiaľ je tu, kým to neprijde do verejnosti, potom môže pratať sa z dediny. Takéto reči si povrávali keď tohoto Samsona premohli. No nevyklali mu oči s tými 3000 zl. Veď Joženko nie je zato Joženkou, aby nevedel čo robí. Bol on prešibaný. Vedel prejsť cez rozum i tejto kompanii. Nebol on vrecom udretý, ako sa hovorí, tým menej lakomý na peniaze. Že tak ďaleko sa pustil, zrobil to podľa svojho plánu, ktorý u seba držal.

O týždeň už vedela o tom celá dedina. Tu bolo bohovania, špintania na farára. Ba výhrážky, že ho kolom zabijú, zmárnia atď. Listy len tak lietaly mu. Kocúrkovanom len teraz prišla chuť založiť konsum, keď ich farár vraj predal. Tí, čo boli pri ňom, prišli sa ho opýtať, čo to zrobil. On im len toľko riekol: Majte potrpenia, ešte som nepovedal moje poslednie slovo. Plán im nevyzradil. Bo náš sedliak má tú chybu, že čo od farára počuje, v krčme to vykričí.

Pravda, trpké chvíle prišli na p. farára. No nerobil si z toho nič. Čím viacej sa búril proti nemu svet, tým viac ho huckal on sám: «Möhli ste vtedy ísť za mnou, keď som ja chcel. Teraz je už pozde Kocúrkovania, farár vás zapredal. My si sami založíme konsum, a vy sa musíte pratať riekli mu. Dobre, ja vám nebránim ale tu odtiaľ nepôjdem odvetil im.

Keď to bolo toho moc, a keď už Kocúrkovania boli veľmi napaprčení, a vóla všeobecná za konsum, (musíme vedieť, že náš ľud práve to chce, čo farár nechce,) šiel ku jednému kaplánovi, ktorý bol horlivý za konsumy a vyznal sa vo všetkom dobre, tomu sdelil plán, a požiadal ho, by na dva mesiace prišiel ho zastúpiť, bo on odcestuje. Ľud je pobúrený, aby sa utíšil.

I stalo sa. Kým p. farár túlal sa po Nemeckej krajine študujúc konsumy a ích vedenie, zatiaľ p. kaplán založil v Kocúrkove konsum. Všetci Kocúrkovania vstúpili za údob. Sydkynej kompanii začalo čosi v hlave svitať. Ale nevideli ešte jasno. Tešili sa, že keď miestny farár prijde, rozloženie to. Majú ho na písme.

O pár dní píše mu kaplán, že už v Kocúrkove je konsum, aby prišiel. I stalo sa. Ktorý ho prvší navštívil, bola to Sydkyná kompánia pozostávajúca s Abelesov a Jajtelesov prosiac ho nič inšie, len o to, aby ten konsum rozbúchal. — A či som ho ja založil? To neurobím, ani za druhých 3000 zl. — Aby vraj peniaze dal nazad. Ja som ešte na hlavu nepadol, odvetí. Som nepýtal, dali ste mi, že bych nezaložil konsum; nezrobil som to. Vykonal som, čo ste žiadali a sme kvitt.

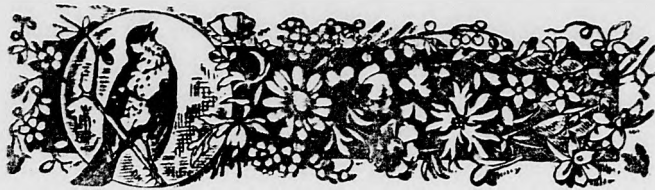
Len teraz začalo byť čisto v hlave tej kompánie. Urobili kyslú tvár. Tešili sa však, že pôjdu na žalobu. I tak učinili. Lež sudca nemohol inak súdiť, len tak, ako kontrakt znel. Keď bolo po práve, pán farár zašiel do konsumu, kde bolo práve zasadnutie. Pozreli naňho zvedave. On sa usmial, len to riekol, že či ho prijmu za úda. I on chce mať účasť. Jedni nechceli na to privoliť, ale pán kaplán riekol, že podľa stanov musia. Na otázku, že koľko účasť chce, riekol: Tolko, za koľko som zapredal konsum. Tu vyvalili oči. Pán farár vyčítal 3000 zl. za účasť s tým, že sa ich on buď po smrti, buď po svojom odchode zrieka, a jak spolok rozpadne, aby tieto peniaze slúžili za základinu pre chudobných. Podiel z nich nechce, tie budú pre chudobných.

Len teraz pochopili Kocúrkovania vtip pána farára; a ako ho predtým preklínali, tak ho teraz od radosti chceli zjesť. S týmto konsum v Kocúrkove dostal tak pevný základ, že darobné bolo proti nemu zúrenie kazárovské. Veď 3000 zl. byly ako základná skala, na ktorú sa opierať mal. Teraz len pochopili svoj klepec páni hlboko ctení vlastenci. Uplietli na p. farára bič a chceli ho s ním šlahaf, ale obrátený bol na nich.

Keď by bol pán farár svoj plán vyzradil, nebolo by z konsumu v Kocúrkove nič. Veď náš svet i tie najlepšie plány prekazí pre svoju klebetnosť, že sa s dôverí v krčme druhému.

Nuž takto hľa v Kocúrkove založil sa konsum. Predsa ten farár len bol figliar že prešiel i Kocúrkovanom i pánom kazárom cez rozum. Nech slúži táto historia k poučeniu, že sa máme učiť od tých, ktorí svojim šibalstvom nám škodia preto, že sedáme im pod tútorstvo. *Spadovský.*

Kreštania kupujte len u kreštanov!

BESEDNICA.

Na území Kazárov.

(Pokračovanie)

Aký osud prenasleduje ľud tento? Ako čo by na to bol uridený, aby na škodu bol ľudstvu, s ktorým obcuje; domu, v ktorom býva, a hovädu, s ktorým pracuje. Jako keby cítil farchu osudu: v tmavom rúchu chodí, jako čoby smútil pustošenie, ktoré ho obkľučuje. Úsmevu jeho nevidíš. Radosti jeho nečuješ. Vážny, ťažký, farbavý, netrebný je každý pohyb jeho. Oči má k zemi sklopené, a keď na teba pozre s tmavým pohľadom, zdá sa ti že z hlbokkej priepasti čierny plameň žiari. Ani dieťa jeho sa nehrá, ani ženy sa nesmejú. Samopaš, rozmary, dobrá vôľa, živý rozhovor neznáme je u kazárov. Jejich život je: obchod a nedostatok. Starosti ich sožierajú. Na tom špekulujú, ako môže byť z kraječara zlatovka, zo zlatovky desiatka, z desiatky stovka. Toto je jediný cieľ každého kazára. Z celého sveta a zo všetkých ústavov len toľko vidí, koľko je zapotreby, aby cieľ tento dosiahol. Jeho vôľa, žiadosť a náruživosť k tomuto cieľu ho viaže. Pred ním všetko je dobré a šlachetné, čo k tomuto cieľu vedie, všetko ostatné ale je zlé a podlé. Pred kazárom je to dobré, čo peniaze rozmnožuje. Bez rozdielu všetko! Teda: hlad, otrhanosť, haňba, zapovrhnutie, nestydatosť, oškľivosť, najväčšie hriechy... len nech sa mu peniaze množia.

Tento divý národ Mojžišovu vieru vyznáva, ako všetci židia. Na Horniaky vodral sa a obľahol domorodcov ako pleseň bezbrannú ústrojnosť. Aj reč jejich tak podobne je divá, ako oni sami. Nemá ani mluvnice, ani slovníka, ani spisby. Tento národ šíri sa ako žažula, ktorá ťatelinu vydúsí. Obejme ju, obviaže, prilepí sa na ňu, vyciecia ju, a keď rastlina už vyhynula, potom sa plazí ďalej za novou obeťou.

Jako som spomenul, kazári roku 1868. počali k nám vo veľkých krdloch vandrovať z Ruska a z Galície. Ruská vláda nemilosrdne tlačila svojich kazárov. Aj riaditeľstvo Galície tiež zobudilo sa na to povedomie, že kazári nie sú náboženská sekta ale živel, ktorý podkopáva hospodárstvo. A na tomto základe počala ich prerábať. Vzala pod dozorstvo krčmy, sklepy, úver a obchodníctvo. Zriadilo sa obyvateľstvo v spoločenskom ohľade. Bránilo sedliakov oproti cicavcom. Kde len možno bolo, škodilo kazárom. V žiadnom podujatí ich nezúčastnilo, aby nemohli zdierať. Pri obchodoch prísne hľadelo na prsty jejich. Založilo ústavy, a pomocou týchto bránilo obyvateľov oproti kmínom. Rusko prenasledovalo ich, Galícia ale podkopala im pôdu pod nohami. Tam zostaf nemohli, tu ale podmienku života im odobrali. Čo mali robiť? Šli

lepšiu domovinu hľadať. Kto? Tí, ktorí cez Ruskú riečicu ako smeti prešli do Galície. Tu znovu ich osievali. Odpadky šli putovať. Za priaznivú pôdu zdala sa im Románia a naša krajina, lenže Románia zavrela brány pred nimi, najmä ako sa vyslobodila z tureckého jarma. a v tomto ohľade tak krutohlavá bola, že aj berlinskemu kongressu, ktorý prinútiť chcel Romániu aby židov prijala, odporovala. Teda do Uhorska namierili. Priaznivá tá pôda pre tých, ktorí slobodu zneužiť chcú. Lebo u nás je všetko dovolené, jaknáhle hriechy kepeň slobody kryje. U druhých národov sloboda je prameňom sily, u nás slabosťou. Kto by sa bol opovážil postaviť oproti dovandrovaným židom? Však s nimi rozmnoží sa obyvateľstvo, jestli príjdu! Ani úžeru neprekazil nikto. Naši vodcovia pod obranu slobody uložili úžeru. Liberalizmus zhrozil sa nad tým, aby obchodu s dáky — oproti úžere doneseným zákonom — robili sa prekážky. Takýto — liberalizmusom nazvaný — (dľa pravdy sprosté smýšľanie) poriadok prichystal pôdu pre kazárov. Kde by boli šli, keď nie do Uhorska? Však zem tá popredku bola pooraná, zasiata a poráňaná pre nich. Už len žatva čakala na nich. Smele mohli sa dať do úrody či s kosou, či s kosákom, či s masinou na žatia. V práci nehatil ich ani zákon, ani človek. Požívať mohli slobodu a holiť pole dľa vôle. Ani k tomu nepotrebovali zákon, aby boli občianmi. Emancipáciu židov s veľkou oduševnenosťou vypovedala snemovňa. Heslo grófa Andrásyho: «to je náš zlomkrk, že dosť židov nemáme» ozývalo sa po celej krajine. S útrpnosťou hľadeli sme na také obce, kde žida nebolo. Žida a železnice žiadal každý, aby sa obchod vyvinul, a poneváž kazári židia boli, nikto nedbal, že sa k nám tisnú. Jak ale daktoré noviny byly by sa ozvaly, liberáli o hlavu by im boli trepali odvolávanie sa na ľudskosť, rovnoprávnosť, trpezlivosť oproti druhým vieram. Teda prišli. Nikto sa ich nepýtal odkiaľ a prečo? Čo doniesli a z čoho chcú žiť? Čo mieňa teraz u nás robíť a s čím sa budú zaoberať?

Ale však marné by byly bývaly tieto otázky. To by boli odpovedali: «Prišli sme, lebo úžeríť ehceme.» Vrchnosť nebola by mohla povedať, že to neslobodno.

Teda prišli s batohom na pleci, v ruke s falošnými vázkami a v sude s otravou preliatym páleným. Prišli s tou nenávisťou oproti kresťanom, ktorú ruské prenasledovanie v srdciach jejích vyklíčilo a s tým povedomím, že druhých oklamať dovolené je. Druhých oškodiť není podliactvo, a kresťanov na vnivoč doniesť není je haňba. Prišli po desať, po sto, po tisíc. A toto dovandrovanie ani zákon neprekazil. Takéto volačo u nás liberálnou politikou volajú. Nech príjde čím viac kazárov! Netreba sa ich báť! Ani kresťanom, ani vlasti nebudú na škodu!

Ale budme spravodliví. Kazárov nik nevábil, ani nedoviedol. Sami od seba prišli. Lenže nikto sa neozval oproti dovandrovaným a to bol hriech. Prekaziť nebolo možné, lebo vláda od stolice nie to žiadala, aby chudobný ľud bránila, lež aby jej po srsti ablegátov lífrovala. A tak kazár prišiel, kazár išiel. Tak príde ako ten, ktorý na väčšiu prechádzku ide ku beskidskému pomniku, aby si

tam zaolovrantoval. Celý jeho majetok na pleci nesie v špinavom obruse. Sám príde. Familia jeho za vrchami zostane u krémára, alebo v prázdnom humne, alebo v hore pod stromom. Kazár zastaví sa u prvého krémára. To je istý herberg preňho, prístrešie, pevnosť, útočisko, jestli ľud, ktorý obrobíť chce, by bol silnejším než on. Odtiaľ zkúma pomery okolia a ľudu, na ktorý sieť svoju vystreť chce. Dovandrovaný kazár ponajprv ohľadom je pomer počtu, ktorý medzi židmi a kresťanmi je. Zákonité číslo je 1 oproti 14, čo toľko znamená, že z napadnutého ľudu 14 padne na jedného kazára. To je prvá podmienka živobytia. Jak by počet židov prevýšil tento pomer, tak kazár ďalej kráča. Zo 14 kresťanov jedna židovská rodina vyžije, lebo z jejích majetku 20% je možno ukorystiť. Nielen vyžij, ale aj zmohnúť sa podarí. To jest, jestli našinec za rok sto zlatých vyrobí, kazár z toho ukrivdí 20 zlatých a tak pri 14-tich má 280 zlatých. Teda dôchodok kazárov — ktorý nič nerobil, len klamal — o 200 zlatých je väčší než kresťanov, ktorý celý rok krvopotne mozolil.

V kréme sa kazár aj inšie dozvie. Menovite: aký človek je hlavný slúžny, notár, okresný sudca, najmä ale aký je žandár. Či je týchto mnoho? Najväčšiu hodnotu ale to má preňho, dozvedeť sa v akom pomere je krémár s financom a akých vlastností sú títo? Keď kazár všetko sa dozvedel, čo vedieť chcel, nazpät sa vráti ku svojim do humna alebo pod strom, kde ich nechal. Rozpovie im čo sa dozvedel, a potom vyberú sa na cestu. Ale nie všetci odrazu. Dvanásťročný chlapec samostatne koná prácu opanovania novej domoviny. V diaľke 4—5 kilometrov nasleduje jeden druhého. A tento priechod je na hraniciach veľmi živý.

Medzi kazármi není žiaden rozdiel. Jeden ako druhý. Otrhaný, všivavý, špinavý, v kaftane odetý, za ušima s vrkočom (pajesom). Prechádzka teda není je nápadná. Okolie, ktoré si vybrali, obľahnú. Jeden sem sa berie, druhý ta. Sluhu, vyzvedača, pomocníka krémár alebo kramár vždy potrebuje. Väčšina kazárov krémárom alebo kramárom je. U týchto sa utiahnu dovandrovani kazári. Kto by si to povšimnul? A keby aj: kto by videl nebezpečenstvo alebo nezákonnosť v tom, že v šenku nová (cudzía) dievčina meria pálené? (Pokrač. nasl.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Kráľ v Budapešti. Dľa doterajších príprav jeho veľičenstvo kráľ so svojim sprievodom dňa 8. novembra príde do Gedelova, kde bude poľovať. Počas svojho gedelovského pobytu jeho veľičenstvo kráľ v každý pondelok a štvrtok dôjde do hlavného mesta a dávať bude všeobecný výsluch.

Meniny knieža-primasa. Kardinála Klaudiusa Vaszaryho z príležitosti jeho menín i tohoto roku vyhľadaly mnohé deputácie v jeho budínskej palote, aby mu zablahoželaly. Najprv gratulovala deputácia ostrihomskej kapitule, ktorú arcibiskupský vikár a biskup Jozef Boltizár viedol; za tým Julius Walther, správca primašskej kancelárie tlumočil vinše dvorného knazstva. Budapeštianske knazstvo viedol farár a dekan Béla M. Kanovics ku knieža-primašovi, ktorého v adrese pozdravilo aj mesto Ostrihom a stolica ostrihomska. Gratulovali všetci ministri a mnohí krajiniskí hodnostári. Na poludnie bola u primaša veľká hostina.

Minister Darányi cestuje teraz po tých stranách Sedmohradska, kde bývajú Sikuli. Po tieto dni bol v Székelyudvarhelyi, kde ho hlavný župan Artur Hollaky vítal na čele stoličných a miestnych vrchností. Na stoličnom dome hospodársky spolok mal valné shromaždenie, na ktorom prítomný bol aj minister orby, ktorý na pozdravujúcu reč hlavného župana odpovedal, že vláda stále zaoberá sa so sikulskou otázkou a s radosťou podporovať bude hospodársky spolok v jeho šľachetných a k dobru sikulského ľudu smerujúcich snahách. Minister po shromaždení ďalej cestoval do Csik-Szeredy a na svojej ceste po obciach osobne stýka sa s ľuďmi a dosiaľ obzrel si už mnoho väčších i menších gazdovstiev. Sikulský ľud všade s veľkým odušvením víta populárneho ministra.

Syn nemeckého cisára v Bonne. Z Bonne oznamujú, že tam po tieto dni zapísali za riadneho poslucháča university princa Eitela Fridricha, druhorodeného syna nemeckého cisára Vilhelma II. Immatikulácia odbavila sa slávnostne za prítomnosti dediča nemeckého trónu Fridriha Vilhelma a členov univerzitného senátu. Pri zápise rektor riekol:

— Dobré vieme, že vy kráľovská výsosť nie preto ste prišli sem, aby ste sa chystali na vedeckú dráhu, lebo vašim povolaním je veda vojenská, ale máme nádej, že sa tu naučíte poznať a uctiť si vedeckú prácu. — Za tým rektor odovzdal princovi legitimáciu a dekan index, po čom si princ Eitel Fridrich zapísal meno do univerzitného albuma.

Smrť. Jakub Rovder, bývalý vyšno-repašský farár vo Spiši po nábožnom prijatí sv. Sviatostí v 79. roku života a 52. roku svojho knazstva po krátkej nemoci zomrel.

Vysoký vek. V Novom Sade žije istý Joca Kovačević, ktorý narodil sa roku 1799. Od mladosti vykonával ťažkú prácu pri hospodárstve a zväčša spával pod holým nebom. Napriek svojmu vysokému veku je zdravý a bodrý a vyzera ako šesdesiatnik. Mal 21 rokov, keď sa oženil a splodil 17 synov. Žena mu umrela roku 1848, keď s Horvatmi tiahol do boja. Denne jie len raz, za to si však každý deň poldruha litra vínka vypije. Teraz ho chová

a udržuje istý hostinský, u ktorého slúžil predtým ako domáci sluha.

Nový zákon v záležitosti služobných v Norvégu. Snemovňa vyslancov v Norvégu ešte roku 1899. vyslala jeden užší výbor, aby vypracoval nový zákon ohľadom služobných. Výbor teraz dokončil svoju prácu a návrh zákona predostrel pred snem. V zákone pozostávajúcom z 26 §-ov nachádzajú sa aj nasledovné: «Gazda v službe stojacemu služobnému alebo služobnej povinnej je povoliť dosť slobodného času, aby sa títo mohli zúčastniť na službách Božích, aby mohli vykonať svoje práce. Ak inej smluvy niet, povinný je dať každý rok aspoň 1—2 dni prázdnin, jestli patričný sluha celý rok slúžil u toho istého gazdu. Služobným i počas prázdnin prisluchá plat, jestli však nebývajú v dome zamestnávateľa, na chovu nemôžu mať nárokov. Vzájomné vypovedanie ustálené je na dva mesiace, jestli niet inej smluvy.» Aj u nás by neškodil podobný zákon.

O defraudácii v Arade novšie oznamujú: Policia tieto dni vypočúvala členov správy a dozorstva aradskej Priemyselnej a ľudovej banky jako aj odborníkov, ktorí preskúmali účty a knihy oškodeného peňažného ústavu. Škoda obnáša vyše tristokrátisíc korún. Hlavný správca Adolf Böhm, ktorý túto veľkú defraudáciu spáchal, leží chorý, v ten deň keď prezerali účty ho chytili a zaviezli do nemocnice väzňov. Böhm mal asi 18.000 korún ročného dôchodku pri banke. Policia chytila aj dvoch úradníkov oškodenej banky, Jakuba Rónu a Jozefa Kosinskeho, o ktorých vysvitlo, že vedeli o manipuláciach hlavného správcu.

Oheň. V spišskej Novej-Vsi dňa 19. októbra až do zeme zhorela pila, ktorá stála neďaleho železničnej stanice. Škoda obnáša asi päťdesiattisíc korún.

Rozpočet spišskej stolice na rok 1903. Spišská stolica má mať v budúcom roku príjmov 203.684 korún 12 halierov, oproti tomu výdavkov 248.266 korún 9 halierov. Deficit by teda bol 44.581 korún 97 halierov.

Sväto-Peterský halier. V spišskom biskupstve toho roku knazia a veriaci spolu 5414 korún 94 halierov obetovali pre svätého Otca. Boh im to hojne odplatí, že aj hmotne napomôžu väzňa-pápeža.

Vždy len «pravé». Nie zriedka počuť pri kupovaní, že kupujúci prejavuje prianie, aby dostal tovar «pravý». Čo je to ale vlastne «pravý»? Týmto slovom naznačuje sa tovar «pôvodný». «prvý», vyrobený tak, jako to sám vynálezca chcel. Ale to už spočíva v povahe našej doby, že jakmile sa vyskytne vec nová, dobrá, ktorá s výsledkom bola prijatá, ihneď sa «napodobňuje» a napodobenina jakožto «jednako dobrá», ba «ešte lepšia» ku kúpe sa ponúka. To deje sa obzvláste u potravín, ačkoľvek práve tu je najviac zapotreby, «nepravému» tuovar sa vyhýbať. Keď viac než pred jedným desaťročím Kathreinerova sladová káva Kneippova pre svoje neobyčajné prednosti všade v domácnosťach rýchle sa zahostovala, vyskytli sa hneď také napodobilé, podstrkujúce za ňu obyčajné pražené výrobky, pravému tovaru len svojim zovňajškom sa podobajúc, jakožte vraj «jednako dobré», a hľadiacie pri tom len na svoj zisk. Klam ten ovšem ne-

trval nikdy dlho, lebo naše gazdinky, ktoré sa sem-tam daly «prehovoriť», aby napodobeninu zkusily, spozorovali skoro ten veľký rozdiel čo do chuti. Ale prestane-li jeden, začína zase druhý, preto každá gazdinka dobre urobí, ak by zkusenosti s «nepravou» ešte sama nebola mala, keď pri kúpe sladovej kávy vždy doloží: «ale pravú Kathreinerovu» vo známych Kathreinerových balíčkoch. Lebo len táto má obľúbenú, lahodnú, zrnkovej kave sa blížiacu chuť a len ona kávový nápoj, ktorý sa bol stal denným zvykom, zlepšuje. Taká je «pravá Kathreinerova» uznaná najlepšou náhradou za kávu zrnkovú, kde táto lekárom bola zakázaná. «Kathreinerova sladová káva Kneippova» bola a je práve prvým, pravým výrobkom, ktorý čo sa týka výborných vlastností dosiaľ nebol dosiahnutý. O nej platí osvedčené heslo: «Len čo je pravého, je to «pravé».

DOPISY.

Naša pravda zvíťazila!

Pán Koloman Bresztyenszky je osvobodенý!

Jeho liberálni protivníci utrpeli strašnú hanbu!

Dostali sme nasledovný dopis:

Prievidza.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

S dôverou prosím slávnu Redakciu nášeho «Kresťana», by ráčila týchto pár riadkov uverejniť.

Verte, nikdy sme nechytli pero do ruky s takou radosťou ako teraz, keď zvesť môžeme dať ct. čitateľom a priateľom naším ľudákom, že dňa 31. októbra prešporská kráľovská Tabuľa milého a neohrozeného vodcu nášeho: Kolomana Bresztyenského za nevinného vyhlásila, a od toho trestu a tej pokuty, ktorú nitrianský kráľ. súd na žalobu Štefana Rudnayho — pre búrenie oproti židom — naňho vyriekla — oslobodila. (O pravote tejto v tom čase aj «Kresťan» písal, doista známa je ona ct. čitateľom.) Toto je už štvrtý pád, čo táto istá kráľ. Tabuľa zmenila sentenciu nitrianskeho kráľ. súdu, a za nevinných vyhlásila prísno trestaných ľudákov. Všetky pády podobné boly.

Napred sme vedeli, že Bresztyenszky víťazoslávne a očistený vyjde aj z tohoto procesu ako zo všetkých tých, ktoré zlomyseľní liberálni nepriatelia jeho naňho zavesili. A preto veľká je radosť naša, že ani tento útok, ktorý mravne mal zničiť Bresztyenského — ako to oni škodoradosťne roztrubovali — nepodaril sa, a tí s posmechom utiahnuť sa musia do tmavých kútov, aby hanbu — ak jej majú — nevideli sme.

Chváľu vzdávame Bohu, že ani teraz neopustil svojho verného, a nedovolil, aby celkom nevinný človek, ktorého z nenávisťi a pomsty prenasledujú, naňho dobýjajú, obetou sa stal zlomyseľnosti. Skoro dva roky trvá

prenasledovanie tohoto človeka. Bol naším rychtárom. Svoj stav verne a rozumne zastupoval. Nikdy sa nepostavil oproti občanom, ale bránil ich bez výmenky bezstranne a statočne. Ľud čtil a miloval ho (lásku posiaľ neodňal od neho) ako takého človeka, o ktorom presvedčený bol, že mu neublíži, že ho neoškodí, ba naopak, zastane ho v každej záležitosti vzmužile. Hlavní slúžny pozbavil ho úradu. Prečo? Do veľku nevieme! Vec vlečie sa, a ešte ani vyšetrovanie nebolo. Pred prievidzkou a žabokreckou voľbou nadžupán a podžupán osobne sľubovali Bresztyenskémá, že vec túto do poriadku donesú, a jeho do úradu posadia. No nič neurobili. Dané slovo nezadržali, lebo tu sa o presvedčenie jedná. *Keby Bresztyenszky zapredal stranu svoju, a liberálom zostal, doista bol by docielil volačo, ale len do času; lebo tí páni nie jeho osobu chcú, ale statočnosť berú na právu. Ak sa poddá, ani pred nimi nebude mať hodnoty, väčšmi ním zapovrhnu, ako posiaľ. To on dobre vie, preto nič nedáva na lichotenie a podlízáčstvo.*

Prišli voľby. S Bresztyenszky zviazala ľudová strana oproti všetkým liberálnym figlom. Pomstiť sa počali nad ním. Deň po deň dostával citácie. Od súdu k súdu ho prehánali. Peňazitých pokút toľko naň naváľali, žeby ich s majetkom svojim nebol vládol zaplatiť. Aj na žalár ho odsúdil nitriansky kráľovský súd. A vzdor tomu Bresztyenszky ani len haliera neplatil, lebo vyššie súdy v každom páde sa nevinného ho vyhlásili a s ním všetkých tých ľudákov, ktorých podobne prenasledovali a trestali. Týmto všetkým on písal appellácie — najmenej sto ich bolo — a všade vyhral. Druhý človek bol by sa snád zbláznil alebo život vzal od zúfania skrze toľké prenasledovania; bol by sa dávno hodil do náručia liberálnych kuvikov. No, a Bresztyenszky? Smial sa zo všetkého, a bral to tak, ako keby to muselo byť, ako keby to len hračka bola; lebo ako on hovorí: «zákon som neprestúpil; nikomu som neublížil; svedenie mám čisté, tak čo sa aj zdivejú tí moji protivníci, nič sa mi nestane.» Aj je tak!

Tento najnovší súd mal byť popravište preňho, ale všemohúci Boh preukázal lásku oproti nemu, a povýšil ho. Nevýslovne tešíme sa tomuto novému víťazstvu Bresztyenského. Prajeme mu, aby už raz stály pokoj požíval; aby ho Boh hojne požehnal za súžby a prenasledovania, ktorým nevinne vydaný bol. Nech za príklad stojí všetkým ľudákom, ako treba vydržať statočne a verne pri tej zástave, ktorú za Kristove zásady a za kresťanské víťazstvo vzali sme do boja.

Nech žije Koloman Bresztyenszky!

Prievidzskí ľudáci.

Vražda v Nižnej.

Smelý a vzmužilý mládenec bol Ján Paškai. K tejto smelosti sa vyučil v Budapešti, kde sa asi štyri roky zdržoval. Túto jar prišiel nazpät do obce k svojim rodičom, do Nižnej (oravská stolica). Dostavil sa na assentýrku, kde ho jako súceho za vojaka vzali. — Keď náš

Paškai už predtým bol výstupný, môžeme si myslieť, jaký bol ešte len potom, keď zostal regrútom. — V obci robil kriky, korheľoval, zastrájal sa na židov, lebo i v tej obci jest ích možno osemadvadsať, že sa mu už v Budapešti zprikřili.

Tak to trvalo dva mesiace. Dňa 3. mája tohto roku ale si nepomyslel, že večera nedožije. Tiež galibu robil po obci. Vilhelmovi Heimanovi, krémárovi vytrepal obloky, Samka Meisela kone i s vozom tak splašil, že sa voz do priekopy zvalil a tam sa vyvrátil. Zas pred večerom s kolíkom udrel po hlave jedného koňa.

Samko Maisel, dobrý gazda, má pálenicu a krđel oviec, 25-ročný, neženatý už dávnejšie sa strojil, že s týmto človekom poriadok urobí; dnes ale keď mu žalovali, že jeho koňa po hlave udrel, už sa odhodlal aj urobiť. Vilhelma Heimanna ale poslal do Tvrdošína pre žandárov, ale voz prišiel prázdny. Tento voz tiež chcel Paškai zastaviť, ale kočiš šibnúl medzi koňa a on musel ustúpiť.

V tom videl Heimann, jako sa Paškai ku krěme blíži. I odkázal Meiselovi aby prišiel. Meisel vzal so sebou svojích troch valachov: Jána Žuborflajs, Adama Paškuljak a Miša Kršku, rodákov zo Zázrivej. Jednemu dal do ruky železo zo šróbou, on si ale vzal železnú paličku. V hostinci ích ešte pálenkou potúžili a možno s prachami robenou.

Nato Meisel vyšiel pred krěmu a Paškai sa blížil, deti sa z neho smialy, on obidvoma rukama štrk s cesty bral a ích obsýpal. Keď už pred krěmou bol, Meisel ho začal biť s tou železnou palicou; v tom z hostince vybehli tí traja valasi, hodili ho na zem a začali ho biť, jeden so skalou, druhý s pästou a ten tretí zas železnou palicou. Konečne jednému vypadnul nôž z vrečka, ten schytil Žuborflajs, porezal mu palec, bodnul mu ho do chrbta na desať centimetrov, potom do boka, tak že mu srdce prebodnul. Meisel na to Žuborflajsa strhnul s neho a riekol im: dajte mu pokoj, už má dost. Tento ho ale ešte bil: «keď si regrút, i ja som regrút, ukáž ktorý je mocnejší.»

Toto sa stalo medzi 7—8. hodinou večer, keď ľud s poľa išiel. Paškai nevstal viac so zeme i odniesli ho do domu jeho otca, kde po pol hodine zomrel. Valasi ale išli do krěmy, kde si ruky poumývali a pochválili sa: «už sme ho obriadili.» Dostali pol litra pálenky, Žuborflajs ale ešte dostal aj jednu cigaru lebo bol najsmelší.

Výšetrovanie viedli proti piatim v Tvrdošíne. Pozapierali ích po jednom mesiaci, Meisel složil 5000 korún a bol na slobodu prepustený. Prepustili i tých dvoch valachov. Žuborflajsa ale však odviedli do ružomerského žalára.

Záverečné pojednávanie odbývalo sa v Ružomberku dňa 27. 28. a 29. októbra. Do 36 svedkov bolo povolane, slúžnodvorský, rychtár, podrychtár, učiteľ, sluhovia krémára a Meisela a ľudia, ktorí boli prítomní pri vražde. Takrečeno celá obec bola zastúpená.

Kráľovská sėdria bola zastúpená troma sudcami, v dvoch laviciach sedelo 15 porotcov, v prostriedku sedeli päťoria obžalovaní, za chrbtom Žuborflajsa strážnik s na-

strčeným bajonetom na flinte, v oči porotcom sedeli traja fiškáli, ktorí bránili obžalovaných. Pred predsedom bol postavený krížik a na stole boli tie veci, ktoré mu smrť zapríčinili: nôž, železná palica, skala a železná štanga so šróbou.

Poslucháčov sa sišlo tolko, že v ostatný deň už len so vstúpenkou mohol tam vjsť a skoro všetci židia, z Oravy, z Mikuláša a obrancovia (pravotári) všetci traja židia, medzi porotcami dvaja židia a lekár, ktorý vystavil svedoctvo tiež žid. Že sa tolko židov shrklo, príčina je tá, že medzi obžalovanými boli dvaja židia, totižto: krémár a Meisel. Hej veru židia stoja jeden za druhého, kto vie, čo by sa bolo porobilo s Meiselom, keby bol kresfan. Pán učiteľ a spolu poštar tam v hostinci bol celý čas, keď Paškaia bili a zabili, a ten veru nič nevidel, nepočul, skryl sa do druhej izby a konečne priznal sa, že bol napitý od vína. To je už k neuvereniu, aby sa krémárskeho vína opiť mohol, a na tohto sa potom zástupcovia odvolávali, že takýto vzdelaný človek nič nesvedčil proti nim, tedy Meisel je nevinný, a v tomto stave išiel pán učiteľ pre kňaza, aby prišiel svätými sviatosťami zaopatriť umierajúceho, stalo sa to v sobotu popoludní, pán učiteľ v takomto stave sotva deti učil.

Koniec všetkému bol: Žuborflajsa odsúdili na rok, ale zarátali mu šesť mesiacov čo už sedel. Meisela na dva mesiace a tak má sedieť ešte 10 dní, ostatných ale pustili. — Tento process stál štát vyše 2000 korún. Veru keby ten Žuborflajs bol ovcu ukradnul svojmu pánovi, Meiselovi najmenej by bol dostal rok väzenia. — Veľmi lacno cenili život Paškaia. — Jeho otec dostal pohrebne útraty 120 korún vynahradené. — Appelácie niet. (No toto je najpodivnejšie. Pri každej vražde predsa appelúva kr. fiškus! R.)

My veru kresfania, a najmä katolíci zle stojíme, keď to už fiškál i lekár takrečeno je už len žid, a dnes-zajtrá, keď sudcov budeme mať židov, bezpečne budeme sa mu-seť brať do Ameriky.

Zapáľte sviečku na hrob Jána Paškaia vy Nižnania, predsa nebol on tak zlý človek jako ho dr. Hiller, advokát, obranca Meisela opísal, a pomodlite sa za jeho hriešnu dušu!

Z Liptova.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slávna Redakcia!

Dr. Ladislav Matúška gróf — armentský žid. Liptovskí stoliční páni len teraz začínajú vyšetrovať, kto bol Matúška, keď ho už niet, keď možno už na lodi pláva do Ameriky. On prišiel z aradskej stolice; odporúčal ho tamější hlavný župan Fabian, on falšoval dve zmenky na meno nášho ľudového ablegáta, p. Štefana Rakovszkého, po 4000—4000 korún, taktiež na meno Jozefa Angyala, ablegáta, tiež na 3000 korún. Ludvik Ballo, keď dostal také gavalierske zmenky do ruky, ani správe neoznámil, nasledovne on ích teraz zaplatiť musí. Jeho professorský ako tiež aj grófský diplom sú padelané (falšované). Hovoril že pochádza z Komárom-Szent-Péter, takého mena

v matrike tam niet, nasledovne jeho rodný list je falšovaný. Z Aradu ale písali pánu podžupanovi žandári, že veru ho oni dobre poznajú, a jak žiada, pekne ho i opišu, lebo on tam bol za pisára pri verejnom notárovi, ale v ten čas nebol on ani grófom ani doktorom. Všeobecná mienka je, že poneváč rumunsky vedel, že je on z Rumunská privandrovaný žid, a že sa tam od Maďarov, ktorí tam vo veľkom počte bývajú, maďarsky naučil. — Liptovskí liberáli teraz sú o mnoho vlúdnejší k ľudakom, ako predtým boli.

Lipták.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 9. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šestnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaoberajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boly rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvalujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Sborník musealnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

Casopis musealnej slovenskej spoločnosti Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník V. Číslo 4. Turčianský Sv.-Martin 1902. — O «Musealnej Slovenskej Spoločnosti» nám treba vedieť, že je to spoločnosť vedecká, kde sa všetky starožitnosti a pamätnosti slovenské zachovávajú. Členom tejto spoločnosti stane sa ten, kto ročite 4 koruny platí sa zaviazne.

Deďinský hasič od Zaoska. Poučnozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to

odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manžel. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asiace za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Velp. Kľuch. Vďaka srdečná Vám, že ste nás ráčil poctiť Vaším dopisom. Škoda, že nedošiel prv, boli by sme ho v tomto čísle uverejnili. Srdečný pozdrav!

Spadovský. Druhý článok uverejníme v budúcom čísle. Prijmite naše srdečné «Na zdar»!

Čičmanec, Bosna. Ctený p. brat! Odpusťte, že dopis Váš zas akosi vystal. No, nebude asnáď pozde, keď aj pozdejšie ho uverejníme.

Oravec. Veľmo pekne od Vás, že tak zmýšľate a starate sa o blaho národa. Keby tak bolo aspoň v každej obci, nuž by to išlo všetko hneď veselšie a poriadnejšie.

Ján Gačka, Dlhépole. My nemáme tú knihu, ale ju má «Spolok Sv. Adalbertá (Vojtech) v Trnave. Cena nev. výt. 13 korún; ráčte tedy na hore udanú adresu písať, by vám ju poslali. V prípade by ste ju ale tam nedostal, tak môžete písať Jozef Gašparik v Turč. Martine (Turócz Szt Márton.)

Rovnan. Nebolo možné; len asnáď v budúcom č.

Ján Nedelák. Ráčte si prezreť v tomto čísle, a jestli nie; tak reklamujte.

Karol Mirc Silváš. Odpusťte p. Brat. My zato nemôžeme, keď neprečítate celé číslo. Keďby ste zreteľne prebehol od prvej po ostatnú stranu, tak isté je, žeby ste sa nepýtal. Lebo neni toho čísla, v ktovom by sme neprosili týchže dobrodincov, ktorí posielajú milodary pre chudobných žiakov a Slovákov, aby vždy takto adresovali: Veľkp. Anna Rigell, správčová, Budapešť, IX. okres Lónyai-u. 37. Z milodarov týchto dostane len ten, ktorý skutočne ich je už velice prepotrebný.

Štefan Hlasica Dol. Tuzla. Na žiadosť vašu odповіeme Vám listom.

Imrich Stano, Malý Vezekén. Jasnáhle peňažnú strižku obdržíme «Kreštan»-a Vám zašleme.

Ján Jankovič, Vereskő. Urobíme dľa žiadosti.

Žiak IV. gymn. Pre slovenské Museum môžete zbierať: staré knihy, listiny, protokolly, pečiatky, cechovné predmety, staré peniaze, medaile, obrazy, sochy, zbroje, výšivky, vyrezávané obušky, valašky, črpáky, maľované misy, taniere, krčiasky a podobné veci. Postovné výdavky vďačne zaplatí správa, keď je to hodná vec.

So dňa na deň viac sa
preukazuje jako

dobrodenie
a nevyhnutel'ná potreba v kaž-
dej rodine

**Kathreinerová
Kneipp-sladová káva**

Āni jedna obozretná gazdina nech
neostýcha zaviesť túto chutnú,
zdravú, kávu do svojej domácnosti.

Niet žiadnej lepšej zastupiteľ'ky a
nahraditeľ'ky bôbovej kávy tam,
kde je táto lekárom zakázaná.

Kathreinerová Kneipp-sladová káva
je len vtedy pravdivá, keď je na balí-
koch farár Kneipp ochranná známka.
Otvoreno predavaná alebo iným spô-
sobom balikovaná káva je už viac nie

Kathreiner-ová.